

Professor Dr. ABC – nabo-sproglæring i grænselandet

Interview med Anne Mette Olsen, regionskontor Sønderjylland-Schleswig

Det dansk-tyske grænseland er præget af mange sprog og dialekter. De væsentligste er dansk, tysk, frisisk, nedertysk og sønderjysk, som tales såvel på den danske som den tyske side. Området er kendetegnet ved mennesker, der ofte taler og som minimum forstår to eller flere af disse sprog.

Mens flersprogethed i de lokale sprog har været et naturligt mål for mindretalsbefolkningerne på begge sider af grænsen, har skoler for flertalsbefolkningen i begge lande satset på engelsk som det første fremmedsprog.

Dette er der dog ved at blive rettet op på. Siden grundlæggelsen af euroregionen »Region Sønderjylland-Schleswig« i 1997 har det i højere grad været muligt at skabe fælles sprogpoltiske indsatser på tværs af grænsen med fokus på de lokale sprog.

Region Sønderjylland-Schleswig dækker over et formelt samarbejde mellem hhv. Region Syddanmark og de danske kommuner, der er nærmest den dansk-tyske grænse samt Flensborg by og de tyske kredse, der er tættest på grænsen. Regionen har fastlagt tre hovedområder for det grænseoverskridende samarbejde: »Uddannelse og udvikling«, »Erhverv og miljø« samt »Kultur, kontakt og samarbejde«. Til regionen er knyttet et regionskontor, der indadtil tjener som sekretariat for regionsforsamlingen og diverse udvalg og arbejdsgrupper og udadtil som informationskontor for borgere, virksomheder, organisationer osv. Regionens hjemmeside er: www.region.dk

SUSANNE PEREZ

Cand.mag. i Kultur- og Sprogødestudier
og Pædagogik

Lærer i Ungez-Projektet, Ballerup Kommune
susanneperez@gmail.com

Claus Sax Hinrichs er den forvirrede sprogprofessor »Professor Dr. ABC«, der sammen med danske og tyske børn udforsker det danske og tyske sprog.

Projektet »Professor Dr. ABC« er i dag en del af indsatsen for at styrke de lokale sprog. Professor Dr. ABC er en forvirret sprogprofessor, der introducerer danske og tyske børn i en tidlig alder for nabolandets officielle sprog på en sjov og legende måde. Projektet består af to dele: det oprindelige børnehaveprojekt og et skoleprojekt. I 2009 fik projektet tildelt den europæiske sprogpris, som er en kvalitetspris for nyskabende sprogundervisning.

Det følgende er en lettere redigeret gengivelse af et interview, jeg gennemførte med projektets tovholder, Anne Mette Olsen. I interviewet fortæller hun om projektets formål, metoder og indhold, samt hvilke forventede og uventede resultater det har medført.

Hvordan fandt I på konceptet »Professor Dr. ABC«?

En evaluering af det grænseoverskridende samarbejde fra 2004 viste, at mange syntes, at gode nabosprogskundskaber var en forudsætning for at udvikle det grænseoverskridende samarbejde. På den baggrund lavede bestyrelsen for Regionen Sønderjylland-Schleswig en sprogresolution, som de bad vores dansk-tyske kulturudvalg om at fylde med indhold. Jeg blev bedt om at lave en række aktiviteter inden for »sprogkampagnen for Region Sønderjylland-Schleswig«, og et af forslagene blev »Professor Dr. ABC«.

Projektet henvendte sig til de yngste børn, dvs. børnehavebørn. Jeg havde tidligere prøvet at få børnehaverne til at søge penge i vores dansk-tyske kulturpulje, men børnehaverne havde været lidt tilbageholdende med det, så jeg tænkte: »Så må vi hellere udvikle et projekt, som børnehaverne bare skal melde sig til.« På den måde kunne vi holde hånd i hanke med projektet, og børnehaverne kunne deltage i det, uden at de skulle stå for administration, udvikling og koordinering af projektet. Og så var det vigtigt for mig, at det var et sjovt projekt og et projekt, der gav børnene lyst til at lære nabosproget, og som satsede meget på at få børnene til at se, hvor mange ligheder der er mellem dansk og tysk.

Kan du fortælle lidt mere om børnehaveprojektet?

Den lidt forvirrede og kluntede sprogprofessor, Professor Dr. ABC, er på mission i grænselandet. Han skal finde ud af noget om de her to sprog. Han har opdaget, at der endda er en sang, som findes på begge sprog, men han er lidt forvirret, så han kan ikke huske, hvordan den skal synges.

Projektet er bygget op på den måde, at han først sender et brev til børnehavebørnene, hvor han fortæller, hvem han er, og hvilken mission han er ude i samt beder dem om at hjælpe. Så kommer han på besøg. Under det første besøg taler han med børnene om, hvordan sprog er bygget op. Fx at sprog består af bogstaver, som sættes sammen til ord, om forskellen mellem det danske og det tyske alfabet, og om hvad man kan bruge bogstaver til, fx til at skrive børnenes navne.

Ved det næste besøg fortæller professoren, at han har været i nabolandet, hvor han hørte en sang. Han har taget billeder af sig selv fra forskellige situationer i sangen for at huske den, men han er kommet til at blande billederne sammen. Børnene hjælper professoren med at sætte billederne i rækkefølge. Herefter skal de lære at synge sangen på nabosproget og deres eget sprog.

Under tredje besøg mødes en dansk og en tysk børnehave, synger sangen sammen og leger sammen. Hele projektet er bygget op om, at børnene opbygger en forventningsglæde på baggrund af et brev fra Professor ABC; så er der selve besøget med professoren; derefter endnu et brev, som runder af eller lægger op til næste besøg.

Hvor mange børnehaver er med i projektet?

Der er ca. 30 børnehaver med: 15 fra Danmark og 15 fra Tyskland, som organiseres to og to i partnerinstitutioner.

Har børnehaverne et samarbejde ud over projektet?

Det er forskelligt. Projektet er blevet lavet for at motivere børnehaverne til at tænke i det grænseoverskridende arbejde. Nogle børnehaver holder kontakten, hos andre løber den ud. En række børnehaver blev så glade for projektet, at vi har lavet en overbygning. Herudover kan børnehaverne altid søge penge til projekter gennem vores dansk-tyske kulturpulje. Et af følgeprojekterne var en bogstavfestival, hvor det handlede om bogstaver, og børnene fik lavet et sanghæfte med sange, der findes på begge sprog.

Kan du fortælle om skoleprojektet?

Da vi havde kørt med børnehaveprojektet i fire år, var der mange, der udtrykte, at det var ærgerligt, at projektet stoppede. Man burde føre det videre op i skolen for at fastholde motivationen hos børnene. I samarbejde med Claus Sax Hinrichs gik jeg i gang med at udarbejde skoleprojektet. Vi fik etableret et samarbejde med professor Elin Fredsted fra Flensborg Universitet og hendes studerende fra en seminarrække om tidlig fremmedsprogsindlæring. Sammen lavede vi noget undervisningsmateriale, og vi havde Center for Undervisningsmidler i Åbenrå som supervisor.

Skoleprojektet er opbygget som børnehaveprojektet med tre moduler. Først får skolebørnene et brev. Herefter følger en oplevelse med professoren og til sidst et ekstra brev og et fælles besøg med begge partnerskoler.

I første fase er der ti skoler med, fem fra hver side af grænsen.

To studerende har evalueret projektet i deres bacheloropgaver i foråret 2010. I den ene opgave blev lærerne og forældrene spurgt om deres egne sproglige forudsætninger og om, hvad de mente, børnene havde fået ud af at være med i projektet.

Lærerne fortæller, at børnene har fået en utrolig lyst til at lære sprog og en bevidsthed om deres eget sprog, og det har givet dem en succesoplevelse, i og med at de har kunnet lære noget på det andet sprog meget hurtigt. En tysklærer fra Tønder sagde, at det, som hendes 2. klasse nåede at lære i løbet af 14 dage, havde hun brugt en måned til at lære en 7. klasse.

Forældrene melder tilbage, at børnene er kommet hjem og har brugt det, de har lært i skolen. De har glædet sig til at komme i skole, og børnene har været stolte af at vise, hvad de har lært på det andet sprog.

Både forældre og lærere udtrykker som kritik, at det er ærgerligt, at projektet er enkeltstående og kun køres i 2.-3. klasse; det burde

være en permanent indsats på alle klassetrin, indtil børnene kan vælge tysk som fag.

Også det undervisningsmateriale, som de studerende har lavet sammen med os, er blevet godt modtaget, og det er også blevet brugt uden for projektet. Det er en stor ambition for os, at materialet også kan bruges af skoler, som ikke er med i projektet, men som underviser i tidlig tysk- eller danskundervisning.

Vi lavede bl.a. en billedordbog til skoleprojektet med gængse ord omkring familie, skole og fritidsaktiviteter. Da der var nogle eksemplarer tilovers, sendte jeg en pressemeddelelse ud om, at man kunne rekvirere materialet. Ordbøgerne var væk i løbet af få dage. Vi lavede herefter et genoptryk, og det er overraskende at se, hvor forespørgslerne kommer fra; ud over normale skoler fra regionen, er der også henvendelser fra danske og tyske mindretalsskoler, skoler uden for regionen, men også fra forældre til børn, der vokser op som tosprogede, og fra forældre der er udstationerede, og som gerne vil motivere deres børn. Det er vi rigtigt glade for.

Medførte projektet nogle ting, som I ikke havde regnet med?

Flere skoler fortsætter samarbejdet med partnerskolen, også ud over de deltagende klasser. Herudover har samarbejdet med universitetet i Flensborg været utroligt positivt. Ifølge Elin Fredsted har de studerende fået vigtige kompetencer på et meget tidligt tidspunkt i deres studier – kompetencer, som de vil kunne bruge senere i deres lærerkarriere.

Resultater fra projektet »Professor Dr. ABC«

- Omkring 1000 børnehave- og skolebørn i Tyskland og Danmark er i en tidlig alder blevet introduceret til nabosproget.
 - Dansk-tysk billedordbog med ord fra børnenes hverdag.
 - Dansk-tysk sanghæfte.
 - Hjemmesiden www.prof-dr-abc.com med undervisningsmaterialer, sange, sprog-ekspeditioner, elevprodukter og informationer om projektet.
 - Styrket samarbejde mellem daginstitutioner og uddannelsesinstitutioner på tværs af landegrænsen.
-

Har projektet smittet af på andre skoler eller børnehaver, der ikke har været med?

Vi får forespørgsler fra andre skoler, der spørger, om de godt må være med. Og børnehaver, der har været med i starten, vil gerne være med igen, fordi de har fået nye børn. Vil man opretholde projektet, er man dog nødt til hele tiden at lave et oplysningsarbejde for at involvere nye børnehaver og skoler. I disse krisetider, hvor der spares hele tiden, kan nogle børnehaver opleve, at det er en belastning at engagere sig i noget nyt. Men de, der har prøvet det, er meget taknemmelige for at få lov til at deltage i et så fagligt projekt.

Hvad er bæredygtigheden i projektet?

Der er rigtig mange børn, der har fået positive oplevelser med det andet sprog. De har fået succesoplevelser, hvor de har kunnet mærke, at de er dygtige til at lære det andet sprog. Om det vil påvirke deres valg af tredjesprog i 7. klasse, kan vi ikke sige noget om, men det bliver interessant at følge.

Har I andre projekter på tegnebrættet?

Vores nyoprettede hjemmeside har vi store forhåbninger til. Vi håber, at lærerne kan komme i dialog med hinanden. Børnene kan komme ind og se deres produkter; fx har de lavet rejsebeskrivelser fra deres sidste ekspedition i grænselandet. De bliver lagt ud på vores hjemmeside, så børnene oplever, at deres beskrivelser bliver brugt til noget. Det er vigtigt for børnene, at de oplever, at der er et formål med deres aktiviteter. Desuden har Professoren mulighed for at kommunikere med sine små hjælpere. Og så er der andre, der kan få fat i undervisningsmaterialet og spillene, vi har udviklet i løbet af projektet.